

Ville Tavio ps ym.

Lakialoite laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ehdotetaan lainmuutosta Suomen kansalaisuuden saamisen ehtojen tiukentamiseksi siten, että yleinen asumisaikavaatimus Suomen kansalaisuutta haettaessa nostetaan kymmeneen vuoteen.

Ehdotettu muutos koskee sekä yhtäjaksoista asumisaikaa että kerättyä asumisaikaa. Samalla kumotaan kansalaisuuslain pykälät asumisaikaedellytyksestä poikkeamisesta kielitaitoedellytyksen täytyessä, kansainvälistä suojelua saavan tai tahtomattaan kansalaisuudettoman osalta tehtävistä poikkeuksista ja Suomen kansalaisen puolison osalta tehtävistä poikkeuksista.

PERUSTELUT

Suomessa kansalaisuudenmyöntämispolitiikka on moniin muihin eurooppalaisiin maihin verrattuna löyhää. Itävallassa maan kansalaisuutta voi hakea vasta kymmenen vuoden asumisajan jälkeen. Tanskassa asumisaikavaatimus on yhdeksän vuotta, Saksassa kahdeksan vuotta ja Norjassa seitsemän vuotta. Kaikissa edellä mainituissa maissa lievennyksiä asumisaikavaatimukseen voidaan tosin myöntää onnistuneen integroitumisen tai kansainvälisen suojelun perusteella.

Suomessa kansalaisuuden hakijan katsotaan kansalaisuuslain (359/2003) mukaan asuneen maassa riittävän kauan, jos yhtäjaksoista asumista Suomessa on kertynyt viimeksi kuluneet viisi vuotta keskeytyksettä tai jos hakija on asunut Suomessa yhteensä seitsemän vuotta 15 ikävuoden täytämisen jälkeen. Ensin mainittua kutsutaan yhtäjaksoiseksi asumisajaksi ja jälkimmäistä kerätyksi asumisajaksi. Kerätyn asumisajan kohdalla mainituista seitsemästä vuodesta on viimeiset kaksi vuotta täytynyt asua Suomessa keskeytyksettä.

Kansalaisuuslakiin on kirjattu erinäisiä poikkeuksia. Esimerkiksi kansainvälistä suojelua saava henkilö voi saada kansalaisuuden jo neljän vuoden Suomessa asumisen jälkeen.

Jos Suomeen muuttaneelle ulkomaalaiselle myönnetään Suomen kansalaisuus, pitäisi kansalaisuuden olla saavutus, joka ansaitaan toteutuneella kotoutumisella. Uuteen kotimaahan ja yhteiskuntaan sopeutuminen voi viedä monta vuotta ja kielitaidon kehittyminen vaikuttaa siihen suuresti. Kokonaisvaltaisen ja pitkäjänteisen kotoutumisen vaatiminen myös kannustaa asianomaisista näkemään vaivaa oman kotoutumisensa eteen, jos hän tietää, ettei kansalaisuutta voi saada nopeasti.

Lakialoite LA 12/2018 vp

Kansalaisuuden saamista on Suomessa tällä vuosikymmenellä helpotettu. Syyskuussa 2011 astui voimaan kansalaisuuslain muutos, jonka myötä kansalaisuutta haettaessa yleisesti vaadittava asumisaika lyheni kuudesta vuodesta viiteen vuoteen. Seuraavana vuonna (2012) kansalaisuushakemusten määrä odotetusti kasvoi, ja hyväksytyjen kansalaisuushakemusten lukumäärä on pysynyt korkeana. Vuonna 2016 kansalaisuushakemuksiin tehtiin 8 895 myönteistä päätöstä ja 2 420 kielteistä päätöstä. Vuonna 2017 tehtiin peräti 11 687 myönteistä päätöstä ja 2 223 kielteistä päätöstä.

Hyväksytyjen hakemusten vuotuiset määrät ovat väestörakenteellemme huomattavia, kun otetaan huomioon Suomen asukasluku ja väestön vähäinen syntyvyys.

Kansalaisuuden saamisen jälkeen henkilö voi tuoda Suomeen perheenjäseniään ilman toimeentuloedellytystä.

Ulkomaalainen voi ensimmäisten Suomessa asumiensa vuosien aikana tehdä sellaisia rikoksia, joihin liittyen hänen syyllisyytensä käy ilmi vasta myöhemmin, kun kansalaisuus on jo haettu ja myönnetty. Tämäkin puoltaa asumisaikavaatimuksen pidentämistä.

Suomen on kansalaistamispolitiikassaan huolehdittava ensinnäkin siitä, että ulkomaalainen voi saada kansalaisuuden vain ansaitusti, ja toiseksi siitä, että kansalaisuuden saamisen ehdot eivät ole vertailukelpoisia maita väljempiä. Kansalaisuuden saamista ei pidä ajatella sellaisena asiana, joka yksinään riittää tukemaan ulkomaalaisen yhteenkuuluvuutta uudessa kotimaassa ja yhteiskunnassa. Asumisaikavaatimusta pitääkin tiukentaa ja samalla pitää kumota kansalaisuuslain pykälät asumisaikaedellytyksestä poikkeamisesta kielitaitoedellytyksen täytyessä, kansainvälistä suojelua saavan tai tahtomattaan kansalaisuudettoman osalta tehtävistä poikkeuksista ja Suomen kansalaisen puolison osalta tehtävistä poikkeuksista.

Esimerkki nykyisten asumisaikavaatimusten selkeistä ongelmista on, että suojeluaseman saaneen henkilön kansalaisuushakemus voidaan ottaa käsittelyyn — vieläpä kiireellisenä — jo ennen kuin jatko-oleskeluluvan myöntämisen perusteita on tutkittu ensimmäisen luvan umpeutuesssa. Suojeluaseman saaneen henkilön virallinen asumisaika Suomessa alkaa siitä päivästä, jolloin hän teki turvapaikka- tai oleskelulupahakemuksensa. Asumisaika ei ala myönteisen päätöksen kirjauspäivämäärästä. Hakemuksen käsittely kestää noin viidestä seitsemään kuukautta. Suojeluaseman saanut henkilö voi siis hakea Suomen kansalaisuutta neljän vuoden kuluttua jo ennen kuin hänen pitää jättää hakemus oleskelunsa jatkoluvalle, eli ennen kuin ensimmäinen neljäksi vuodeksi myönnetty lupa vanhenee. Pelkkä oleskelun jatkolupahakemuksen vireilläolo riittää luomaan henkilölle oleskeluoikeuden käsittelyn ajaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kansalaisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kansalaisuuslain (359/2003) 18 a, 20 ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat, 18 a § laissa 579/2011, 20 § laissa 327/2009 ja 22 § osaksi laissa 579/2011, ja
muutetaan 13 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

13 §

Kansalaistamisen yleiset edellytykset

Ulkomaalaiselle myönnetään hakemuksesta Suomen kansalaisuus, jos hakemusta ratkaistaessa:

- 2) hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa (*asumisaikaedellytys*):
a) viimeksi kuluneet kymmenen vuotta keskeytyksettä (*yhtäjaksoinen asumisaika*); tai
b) kymmenen vuotta 15 ikävuoden täyttämisen jälkeen, joista viimeksi kuluneet kaksi vuotta keskeytyksettä (*kerätty asumisaika*);

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 13.4.2018

Ville Tavio ps
Leena Meri ps
Olli Immonen ps
Rami Lehto ps
Toimi Kankaanniemi ps
Sami Savio ps
Ville Vähämäki ps
Arja Juvonen ps
Laura Huhtasaari ps
Ritva Elomaa ps
Juho Eerola ps
Jani Mäkelä ps